

#54

JOVÁNOVICS György

JOVÁNOVICS GYÖRGY (1939)

Relief 90 mal 97 III., 1994

Gipsz plexi szélekkel | Gypsum with plexiglass edges
91x97 cm, mélység | debth: 10 cm
Jelezve balra lent | Signed bottom left: Jovánovics

Kezdő ár | Starting price: 4 600 000 Ft / 13 731 EUR
Becsérték: 6 500 000 - 8 500 000 Ft
Estimated value: 19 403 - 25 373 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| György Jovánovics. XLVI. Biennale di Venezia 1995.
Ungheria. Magyar Pavilon, Venecia, 1995. június 12. - október 15.

Jovánovics György 1965-ben az Académie des Beaux-Arts ösztöndíjas hallgatója volt Párizsban. Ekkor talált rá arra az anyagra, a gipszre, amely egész munkásságát végigkísérte. A gipsznek a művészetben mostoha sors jutott, olcsósága, könnyen alakíthatósága, ideiglenessége folytán csupán közvetítőként, segédanyagként, elsősorban az oktatási gyakorlatban használták, végleges műnek nem lehetett a materiája. Jovánovics azonban önálló plasztikai értékkel és jelentésszerűséggel ruházta fel. Egyfelől számára a gipsz éppen olyan értékes anyag, mint a klasszikusoknak a márvány volt, másfelől a gipsz alkalmazásával a szobrászatnak egészen új filozófiájára világított rá.

Jovánovics a nyolcvanas évek elején Berlinben tartózkodott, a szakirodalom ehhez igazítja érettség, „nagy” korszakának kialakulásának idejét, amelynek meghatározó műfaja a gipszrelief volt. Az elsőre egyszerűnek tűnő kompozíciók egy bonyolult, sajátos öntési módszerrel készültek: az összehajtogatott vagy -gyúrt, majd újra és újra kisimított, olykor egymásra helyezett fóliák öntvényéből álltak össze. Öntés közben a művész csupán a relief visszáját látta,

előlső oldalát nem, vagyis ebben a gesztusban egyszerre van jelen a tudatos tervezés és a véletlen motívuma, a pozitív-negatív formahatás, az eredet-másolat kérdésköre. A reliefek olyasminek a lenyomatát képezik, ami nincs is, mivel nincs hagyományos értelemben vett öntőforma, így a lenyomat lesz az eredeti. A mélyben lévő rétegek csupán felszínnek, amit látunk nem azonos azzal, ahogy elgondoljuk. A gipszreliefek a síkból csak minimálisan válnak ki, a különféle dimenziók között elenyésző a különbség, sokszor csak annyi, amennyire a meggyúrt, majd kisimított materiák „emlékeznek rá”. Ennél fogva a fénynek az ismeretlen élesen feltáró, és ezzel ellentétesen, a dolgokat és viszonyokat sejtelmesen homályba burkoló szerepe megnő: a relief belső világát és viszonyait rajzolja meg. Mindez a szemléletől alapos odafigyelést, kontemplációt kíván, cserébe azonban felhívja a figyelmet az optika, a geometria, az emlékezés, felidézés és képzelet egymásba-játszhatóságára.

A berlini időszakot követően Jovánovics reliefjeinek formája és jelentése tovább gazdagodott. A korábbi lebegő, szemmel alig

érezhető mélységekhez képest a különböző rétegek szintkülönbségei megnöttek, ezáltal a fény-árnyék játék is intenzívebb lett. Ezzel párhuzamosan új motívumok tűntek fel, mint a hol negatív, hol pozitív plasztikájú „léc” vagy „hasáb”, amely a síkok tengerében egyféle hídként, vagy épp ellenkezőleg korlátként, falként szolgálnak.

A most aukcióra kerülő Jovánovics darabon is megjelennek a rácsosra rajzolt és konkávszögekre vágott fóliák, melyek szabálytalanul, egymás „terébe” áttüremkednek. A felületek különbségét a surlófény mutatja meg, ami a mű részét képezi. Jovánovics reliefjei háromdimenziós tárgyak bevonásával működnek és a fény megvilágító-elhomályosító munkája révén lépnek a negyedik, az idő dimenziójába. Ehhez azonban elengedhetetlen a néző, aki a „meglátás” aktusától válik a mű részévé. Jovánovics-mű ritkán látható aukción, mivel munkái rögtön értő gyűjtők tulajdonába kerülnek, ezért meg kell becsülni, ha mégis úgy adódik, hogy egy nyilvános árverés keretében lehet találkozni velük.

FÖLDES LÉNA

